

28 juni 2020

VUURVAST GELOVEN

Bijbellezing: Daniel 3

Daniel 1 t/m 3 zijn drie verschillende hoofdstukken, waarbij steeds hetzelfde thema terugkeert: *hoe je als gelovige hebt te staan in een maatschappij die God niet kent of erkent... en hoe God je daarbij helpt.* In Daniël 2 ging het om het als-gelovige-tot-zegen-kunnen-zijn van de maatschappij. In Daniël 1 ging het om het bewust je geloof vormgeven, omdat je geloof anders verwaait en verwatert. In Daniël 3 gaat het om tegenstand die je als gelovige kunt ondervinden. De vrienden van Daniel kwamen in botsing met het gedachtegoed en the way of live van de Babylonische maatschappij. En dat kwam hen duur te staan. *Staan voor je geloof, ook al word je gevraagd om te buigen voor andere goden in de maatschappij.* Daarover gaat het in deze preek. Wij gaan naar twee dingen kijken, namelijk: wat het betekent om echt te staan voor je geloof, om je geloof niet op te geven of aan te passen... en welke belofte God je meegeeft als je echt voor Hem kiest.

De vrienden van Daniël worden verplicht om te buigen voor een gouden beeld. Wat voor een gouden beeld zou dat geweest zijn? Van Nebukadnezar zelf? Of van een van de Babylonische goden? Voor beide opties is vanuit de tekst iets te zeggen. Het maakt eigenlijk ook niet zoveel uit, want geloof, macht, de koning en zijn rijk, dat was in het Babylonische rijk allemaal verweven met elkaar. Ik moet bij deze geschiedenis denken aan het beeld dat de voormalige leider van Noord Korea, Kim Jong-il, heeft opgericht in Pyong Yang. Ongeveer dezelfde afmetingen, ongeveer dezelfde kleur. Ook dat beeld van Kim Jong-Il moet door de Noord-Koreanen worden vereerd. En wie daartegen ingaat, die zal dat flink moeten bezuren. De geschiedenis lijkt zich te herhalen.

Maar we moeten op deze manier niet te snel gaan naar onze tijd, want ik moet zeggen: ik kan mij helemaal niets voorstellen bij zo'n situatie dat je vanuit de overheid zou moeten buigen voor een groots beeld dat op de Dam of naast het Binnenhof is geplaatst. En ik ben eigenlijk heel erg blij dat wat dat betreft Daniël 3 heel erg ver van mijn bed staat. Maar wat niet ver van mijn bed staat, is *op welke manier* die vrienden opeens in zo'n heel lastige situatie kwamen. Natuurlijk wilden zij geen beelden aanbidden. De eerste twee geboden uit de Tien geboden luiden: geen andere goden dienen. En: geen beelden van goden maken. Maar wat gebeurde er nu? Alle mensen om hen heen deden dat wel. Omdat de mensen zo onder de indruk waren van dat beeld? Misschien wel. Grote dingen maken vaak indruk op ons: enorme gebouwen, grootse afmetingen, hoge beursnoteringen, de grote getallen besmettingen, wij leven – of beter: wij worden geleefd - door de grote verhalen en getallen. Maar ook al zouden al deze mensen niet onder de indruk zijn geweest, iedereen boog wel voor het beeld. Alle volken, talen en naties bogen zich, zo vertelt Daniël 3.

Helemaal aan het begin van de Bijbel – in Genesis 11 – kan je lezen dat alle mensen van Babel door God verspreid werden over heel de wereld, toen zij in Babel een grote toren hadden geprobeerd te maken die hen bij elkaar moest houden. Nu, hier zijn al die mensen dus weer terug in Babel - allerlei talen en volken en naties - om samen een immens beeld te aanbidden, dat tot de hemel reikte. 'Samen in de naam van Nebukadnezar heffen wij een lofzang aan'. En als je al die mensen dat ziet doen, gewone mensen, heel geen slechteriken allemaal, je eigen collega's, je vrienden misschien die de keuze maken om even te buigen omdat er anders zo'n gedoe van komt... *waarom zou je dan niet meedoen?*

Nu, daar wil even met u bij stilstaan. Ik ga niet allemaal afgoden opsommen waar je niet voor mag buigen. O.k., ik zal er straks een paar noemen, maar het gaat om nog iets anders. Die afgoden waren volgens mij niet eens het grote probleem..., *maar die druk die je voelt vanuit al die mensen om je heen...* Dat het zo volkomen normaal lijkt. Iedereen doet er in mee. Zonder

slechte bedoelingen misschien... En toch kan je er vanwege je geloof niet in meegaan.

Dan hoef je niet gelijk zuur te worden en te zeggen dat de maatschappij zo antichristelijk is en het altijd op christenen heeft gemunt. Nee, ik denk eigenlijk dat Nebukadnezar niet eens zo heel anti-joods was. Joden zoals Daniël hoorden zelfs tot zijn intimi. Het gaat hier niet om dat Nebukadnezar uitgerekend de joden een hak wilde zetten door een beeld te laten plaats. Je moet je als christen in onze maatschappij niet gelijk aangevallen voelen, alsof men het altijd op de christenen gemunt heeft. Maar je botst wel soms tegen dingen op, waar je niet in mee kunt gaan. Waar het echt aankomt op keuzen maken... en waar je jezelf dan best wel eenzaam in kunt voelen, want: je kiest voor iets, of je doet of je laat iets, waar misschien wel 95 % van de bevolking andere keuzen maakt en je echt niet zal begrijpen, ook al respecteert men je geloof. Dat je de enige in je klas bent die naar de kerk gaat. Of de enige op de werkvloer die bidt. Of de enige op je sportvereniging die niet vloekt. Maar dat zijn misschien nog wat standaardvoorbeeldjes, *ik denk meer aan hoe de waarden van het Koninkrijk van God regelmatig opbotsen tegen de waarden in de dagelijkse maatschappij. En daarin komt het er voor ons op aan om sterk te blijven staan.* Een paar voorbeelden hiervan:

Terwijl in heel de maatschappij wordt geleerd dat je leven een project is wat je zelf vorm moet zien te geven, wat je naar je eigen voorkeuren en passies mag invullen..., waar je iets van moet maken waar je trots op kunt zijn, waar je van kunt genieten..., leert Jezus ons om ons leven te zien als een offer, een geschenk voor God. Je leeft allereerst voor Hem. Kijkt u ook zo naar uw eigen leven? Of probeer je het een beetje te combineren: mijn leven als mijn eigen project, waarin ik ook nog wat offer aan God? Of is mijn leven echt een gave van God en een gave voor God? Ik merk ook bij mijzelf dat ik het soms zo lastig vind als al die mensen om je heen – alle volken, naties en talen – zo bezig zijn met hun eigen leven en hun eigen idealen - van een mooi huisje tot een glansrijke carrière, een uitgegroeide hobby, of gewoon allerlei leuke dingen doen, wat leuks van het leven te maken – om dan toch zelf te zeggen: 'maar ik kies eerst voor God. Ik wil Hem grootmaken met mijn leven, *dat* is het allerbelangrijkste. Ik buig niet om, ja, ik buig alleen voor God.'

Of een ander voorbeeld: in onze maatschappij is men zo ongeveer verslaafd aan vrijheid. Vrijheid van meningsuiting. Vrijheid van coronamaatregelen. Het maakt niet uit, als het maar vrijheid is. Nu is volgens de Bijbel 'vrijheid' ook een kernwoord. Dat hebben wij steeds gezien in de brief aan de Galaten pas geleden. Maar wat een verschil is er tussen die vrijheid waarin het om mijzelf draait, om mijn mening, mijn genieting, mijn rust, mijn... en die vrijheid waar de Bijbel het over heeft, vrijheid om samen met God te leven en mijn naaste te dienen. Wat is het soms moeilijk is om niet met al die mensen in de maatschappij mee te buigen voor die vrijheid, om niet mee te klagen over het gebrek aan vrijheid en je eigen vrijheidsbeleving voorop te stellen, maar om te leven als een vrij christen, voor God en voor de ander.

Of neem de afgod geluk. Wij westerse mensen zijn volgens mij ook verslaafd aan geluk, buigen voor geluk en kunnen zo bijzonder moeilijk omgaan met lijden en tegenslag.

Maar ook de afgod seksualiteit. Volkomen losgemaakt van een relatie in liefde en trouw, maar als een genotmiddel, een product waar je gewoon voor je huwelijk van kan genieten wanneer en met wie je maar wilt. Of de afgod 'je eigen gelijk'. Of: 'mijn rechten'.

Afgoden kunnen wij misschien allemaal wel opsommen. Net zoals voor die vrienden van Daniel, is het misschien niet eens zo moeilijk om te zien wat nu afgoden zijn of niet. Maar wat het wel zo heel moeilijk maakt, is dat al die mensen om hen heen ervoor bogen... het was volkomen *normaal*... het was volkomen onschuldig... en het maakt je leven een stuk comfortabeler... *en dan toch kiezen om er niet in mee te gaan...*?

Ik hoop dat u en ik niet teveel onder de indruk zullen raken van al die mensen – uit allerlei volken, naties en talen – die hun leven heel anders inrichten en misschien veel meer geluk, genot en vrijheid lijken te ervaren. Ik hoop dat je het niet al te lastig zult vinden dat andere mensen (de meeste mensen misschien) je

vreemd zullen vinden, als wij wel God op de eerste plaats zetten. Als wij andere keuzen maken wat het doel van ons leven betreft. Als wij wel een andere seksuele moraal erop na houden. Als wij niet voor het geluk maar voor God gaan. Als wij Jezus willen volgen op Zijn weg van lijden en opoffering. Is het wel nodig, dat ik zulke andere keuzen maak? Zijn al die anderen dan gek? Nee, dat niet. Maar houdt vol, zoals die vrienden van Daniël. Want wat kan die stroom soms bijzonder sterk zijn, die massa, waarin je soms zo'n eenling bent.

Wat mij in dit verband erg raakt, is een tekst uit Openbaring 21. Openbaring 21 vertelt over de nieuwe toekomst, de nieuwe hemel en aarde is God zal maken: *ik (Johannes) zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan. ... En God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal er niet meer zijn; ook geen rouw, jammerklacht of moeite zal er meer zijn. ... Zie Ik maak alle dingen nieuw! ... Wie overwint, zal alles beërven en Ik zal voor hem een God zijn en hij zal voor Mij een zoon zijn...* En dan houden wij meestal op met lezen. Maar de tekst gaat nog één vers verder: *maar wat betreft de lafhartigen, ongelovigen, moordenaars, ontuchtplegers, tovenaars, afgodendienaars..., hun deel is in de poel die van vuur en zwavel brandt. Dit is de tweede dood. ... Tvenaars, afgodendienaars, ja, dat zijn precies die mensen in het Babel van koning Nebukadnezars. Maar er wordt hier ook gesproken over lafhartigen. Lafhartigen: gelovigen die laf en trouweloos zijn geweest. Een theoloog schreef: Johannes doelt hier op de gemeenteleden die het ontbreekt aan volharding en geloofskracht. De lafhartigen, zij die hun geloof laten verwateren, zij die altijd naar het compromis zoeken tussen God en de wereld, de dienst aan God en het knielen voor een gouden beeld... voor hen is die troost van Openbaringen 21 blijkbaar niet bedoeld...*

Ik ga nog even terug naar die drie vrienden. Zij kiezen ervoor om niet te knielen. Maar wel met gevolgen. Koning Nebukadnezar roept hen op het matje. Hij is woedend. Tja, als je niet meegaat met de stroom, dan vorm je automatisch een blokkade. Dan verstoor je het geheel. Maar de vrienden krijgen nog één kans. Nebukadnezar roept nog een keer op om toch te knielen, onder de dreigende vraag: 'wie is de god die jullie uit mijn handen kan verlossen?' En wat antwoorden de vrienden dan? *Vers 16: Wij hoeven u hierop geen antwoord te geven. Als het moet, kan onze God, Die wij vereren, ons verlossen uit de brandende vuuroven, en Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen. En zo niet, het zij u bekend, o koning, dat wij uw goden niet zullen vereren en het gouden beeld dat u hebt opgericht, niet zullen aanbidden.* Nebukadnezar riep 'welke god kan jullie uit mijn hand verlossen?' Hij zou hen de mond even snoeren. Maar hij krijgt een prachtige geloofsbelijdenis terug. Want de vrienden vertrouwen op God en op Zijn macht. Zij zijn er van overtuigd dat God redding kan schenken. Maar – en dat vind ik zo mooi - ook al zou God dat niet doen, ook al zou God hun verlangen niet vervullen..., toch zullen zij niet buigen. ... De vrienden dienen God dus niet, omdat zij weten dat zij toch wel gered zullen worden..., omdat hen toch iets beters wacht... Zij dienen God, omdat God God is, ongeacht wat de uitkomst voor hen zal zijn.

Jarengeleden trok ik op met een man die een heel risicovolle operatie moest ondergaan. Ik vroeg hem hoe spannend hij dat vond. Hij vond het helemaal niet spannend, zo zei hij, 'want ik word er altijd beter van. Als de operatie slaagt, word ik er beter van. En als de operatie mislukt en ik sterf, dan zal het nog veel beter voor mij worden.' Dat is een eenvoudig en krachtig vertrouwen. Maar de drie vrienden gaan hier nog een stap verder: ongeacht de uitkomst - of die goed of minder goed zal zijn - wil ik God dienen met mijn leven. Het gaat niet om mijn redding, om God-Die-mij-helpt – hoe bijzonder belangrijk dat ook natuurlijk is – maar het gaat mij allereerst om God Zelf. De drie vrienden geven God de eer, omdat God God is. Het was geen afwegen oven-plus-redding is toch nog net iets beter dan even-knielen-en-God-ongehoorzaam-zijn. Nee, God was alle eer waard. Op het toppunt van hun carrière. Maar ook op dit moment van leven of sterven.

En God schenkt redding. Daar wil ik tenslotte nog even naar kijken, want het is zo veelzeggend op welke manier God redding schenkt. Het staat in vers 23 t/m 25: *Maar toen deze drie mannen – Sadrach, Mesach en Abed-Nego – gebonden midden in de brandende vuuroven gevallen waren, sloeg koning Nebukadnezar de schrik om het hart. Haastig stond hij op, nam het woord en zei tegen zijn raadslieden: Hebben wij niet drie mannen gebonden midden in het vuur geworpen? Zij antwoordden en zeiden tegen de koning: Jazeker, o koning! Hij antwoordde en zei: Zie, ik zie vier mannen midden in het vuur vrij rondlopen! Zij hebben geen letsel en de aanblik van de vierde lijkt op die van een zoon van de goden.*

God schenkt hulp. Hij redt de vrienden. Maar Zijn nabijheid blijkt pas op het moment zelf. Toen de vrienden voor koning Nebukadnezar verschenen, was het nog de vraag of God hen eruit zou redden of niet. Zij gingen er niet zomaar van uit dat alles wel goed zou komen. Maar in het moment zelf mochten zij Gods redding ervaren.

Ik bespreek dit wel eens met mensen die iets heel ingrijpends staat te wachten. Een operatie. Of een moeilijk gesprek. Of een sterven. God geeft je de kracht op het moment dat je het nodig hebt. Daar moet je op vertrouwen. Van tevoren merk je daar misschien nog niets van. Ben je angstig, gespannen en kan je alleen maar hopen, bidden, vertrouwen. Maar op het moment zelf ben je niet alleen.

God toont de vrienden Zijn betrokkenheid. Maar dat betekende voor hen niet dat de oven werd geblust. Nee, zij werden als een prooi voor het vuur in de oven geworpen. Het lijden werd hen niet bespaard. Maar *in* de hitte van de oven, in de vlamme die hel verscheen God heilzaam nabij. ... Ik moet dan gelijk denken aan de Heere Jezus, in Wie wij God mogen zien. Jezus' reddende aanwezigheid betekende niet het einde van het lijden, van de strijd, van de onbegrijpelijk diepe vragen. Het is allemaal na Zijn komst in alle hevigheid doorgegaan. Maar *in* het lijden, in de strijd, in de vragen toonde Hij Zich nabij. Onze vragen, maakte Hij tot Zijn eigen vragen: 'Mijn God, waarom?!' Die vierde man in de oven, die de drie vrienden nabij is, wijst vooruit naar het wonderlijke Evangelie, waarvan wij mogen leven.

Ik denk overigens dat de schrijver van het boek Daniël zelf aan een andere verwijzing dacht. Hoe hij de dingen beschrijft, doet heel sterk denken aan wat Jesaja eens heeft gezegd die het volk in ballingschap wilde bemoedigen. Jesaja vertelt in hoofdstuk 43 van zijn boek: *¹Maar nu, zo zegt de HEERE, uw Schepper, Jakob, uw Formeerder, Israël: Wees niet bevreesd, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, u bent van Mij. ²Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, door rivieren, zij zullen u niet overspoelen. Wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, geen vlam zal u aansteken. ³Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige van Israël, uw Heiland.*

Precies deze woorden heb ik anderhalve week geleden gelezen voor iemand die binnenkort moest gaan sterven. 'Niet bang zijn', zo vatte zij de boodschap van dit gedeelte voor zichzelf samen. Inderdaad: 'niet bang zijn'. Want God houdt ons vast, zelfs door het vuur heen. Hij houdt ons vast zelfs als de dood nabij is.

Met deze hulp van God konden de drie vrienden verder. Tja, hoe het verder ging... Nebukadnezar deed een lofzegging op God, stelde de vrienden een glansrijke carrière in het vooruitzicht – prachtig! - maar in het volgende hoofdstuk horen wij weer heel andere dingen. Niet alles werd dus anders na deze bijzondere geloofservaring. Soms stelt het leven of mensen, of heel de wereld je zo teleur. Maar daarom die oproep van de drie vrienden: ga niet mee op de stroom... kniel niet voor de afgoden... Niet alles wat zo gewoon lijkt en wat iedereen doet, is in te passen in een echt leven met God. Maak echt keuzen voor God en met God! Wees niet lafhartig, zoals Openbaring het verwoordt. En weet: God zal je dan vasthouden. Dwars door het vuur heen. Want... 'Ik heb je bij je Naam geroepen' – roeping... - je bent van Mij', zegt God.